

ภาพสะท้อนสังคมและกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม”

THE SOCIAL REFLECTION AND THE STRATEGY OF PRESENTATION THE SHORT STORY IN “KOOSANG KOOSOM MAGAZINE”

สุพิศ เอื้องแซะ¹, สนิท สัตโยภาส² และ นราวัลย์ พูนพิพัฒน์³
Supit Ueangsae¹, Sanit Sattayopas² and Narawan Poonpipat³

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ถนนช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300^{1,2,3}
Chiang Mai Rajabhat University, Chang Puak Road, Chang Puak Sub-district, Mueang District,
Chiang Mai Province 50300^{1,2,3}

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมและกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมและกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะเรื่องสั้นในคอลัมน์นิเวศวิหาลอดีต และเรื่องจริงจากผู้อ่าน ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2557 ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2558 จำนวน 139 เรื่อง โดยนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า ภาพสะท้อนสังคมที่นักเขียนได้สะท้อนออกมาในวรรณกรรมเรื่องสั้นจากนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจแสดงให้เห็นถึงการขยายตัวของอุตสาหกรรมส่งผลต่อภาวะเศรษฐกิจทำให้ตัวละครได้รับความลำบากที่สินค้ามีราคาแพง ผลผลิตไม่ดีถูกเอารัดเอาเปรียบส่งผลให้เกิดปัญหาหนี้สิน 2) ด้านการศึกษาพ่อแม่เห็นความสำคัญของการศึกษาส่งเสริมให้ลูกหลานได้เรียนหนังสือและมีค่านิยมส่งลูกเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง แต่เด็กชนบทบางคนมีฐานะยากจนทำให้ขาดโอกาสทางการศึกษา 3) ด้านวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อชาวไทยส่วนใหญ่นับถือและศรัทธาในศาสนาพุทธ และมีความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์อำนาจเหนือธรรมชาติ 4) ด้านค่านิยม สังคมมีการพัฒนาทางด้านวัตถุส่งผลให้เกิดการยกย่องผู้มีทรัพย์สินเงินทองและหน้าที่การงานโดยไม่คำนึงถึงความดีด้านจิตใจ 5) ด้านครอบครัว ความผูกพันของครอบครัวกับชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมเมืองและสังคมชนบทที่มีความแตกต่างกัน

ส่วนด้านกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” พบว่า ใช้วิธีการเปิดเรื่อง 5 วิธี ได้แก่ 1) การเปิดเรื่องด้วยการบรรยายฉาก การเปิดเรื่องด้วยการบรรยายตัวละคร การเปิดเรื่องด้วยการใช้บทสนทนา การเปิดเรื่องด้วยการบรรยายเหตุการณ์ และการเปิดเรื่องด้วยวิธีอื่น ๆ 2) กลวิธีการดำเนินเรื่องผู้แต่งดำเนินเรื่องตามแบบปฏิทินเรียงลำดับเวลาเพียงอย่างเดียว

¹ นักศึกษาลัทธิศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

^{2,3} รองศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3) การปิดเรื่อง 3 วิธี ได้แก่ การปิดเรื่องแบบสุชชานุกรกรรม แบบโคกนุกรกรรม และแบบทิ้งท้ายไว้ให้คิด 4) การนำเสนอแก่นเรื่องผู้เขียนเป็นผู้รู้แจ้งเห็นจริงทุกอย่างเป็นผู้เล่าเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งหมด 5) ทักษะของผู้เขียนเรื่องสั้น พบว่า ผู้เขียนต้องการสื่อให้ผู้อ่านรับรู้ความรู้สึกแห่งความสุข ความเศร้าเสียใจ สลดหดหู่ ว้าเหว่ รวมถึงการประชดประชัน สงสัย เตือนสติผู้อ่านให้มีส่วนร่วมในเรื่องราวที่นำเสนอ

คำสำคัญ : ภาพสะท้อนสังคม กลวิธีนำเสนอ เรื่องสั้น นิตยสารคู่สร้างคู่สม

ABSTRACT

The author had studied about the social reflection and the strategy of presentation the short story in “KOOSANG KOOSOM MAGAZINE” published and distributed during January 2557 B.E. to December 2558 B.E., total of 139 stories. Only short stories related to the past and true stories from story tellers were studied and the result is shown by using descriptive analysis.

The magazine had showed 5 changing way result. 1) Economics resulted, Industrialized country had great impact on consumers due to higher price of goods and commodities, poor quality of products and advantage taking resulted in debt. 2) Education resulted, Parents preferred sending their children to well known schools in the cities whereas children in the rural area had much less opportunity to access good education. 3) Culture resulted, Most Thai people were Buddhists. However, some still had supernatural belief. 4) Materialism resulted in respect to people with asset when people with high moral were not as well respected. 5) The stories also showed family result problems and the differences between urban and rural ways of living.

Writing techniques varied. Most writers started the story by 5 mentioning. 1) About the incidence, scene, characters, using conversation as a tool. 2) The stories were written according to the timeline to help better understanding among readers. 3) Most short story writers wanted to express 3 ending by happiness, sadness, loneliness and sarcasm. 4) To present the case as good example to the readers. 5) The writers presented happiness sadness lonely confused and remark giving for the reader.

KEYWORDS : Social Reflection, Strategy of Presentation, Short Story, Koosang Koosom Magazine

บทนำ

วรรณกรรมเป็นสิ่งผูกพันกับสังคม และเป็นสมบัติร่วมของคนในสังคมทุกยุคทุกสมัย การศึกษาวรรณกรรมจึงต้องควบคู่กับการศึกษาสังคม วรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคม วรรณกรรมสะท้อนประสบการณ์ชีวิตในยุคสมัย ไม่ว่าจะนักเขียนจะจงใจสะท้อนสังคมหรือไม่ก็ตาม นักวิจารณ์บางคนจึงกล่าวว่า วรรณกรรมเป็นคัมภีร์แห่งยุคสมัย เนื่องจากเป็นภาพถ่ายชีวิตยุคสมัย เป็นภาพถ่ายทอวิถีชีวิตในแต่ละสังคม (ตรีศิลป์ บุญขจร, 2523) และวรรณกรรมยังเป็นการแสดงความคิดปรัชญาความจริงในสังคมด้วยความสนใจและความรับผิดชอบ วรรณกรรมจึงมีอิทธิพลต่อสังคมรวมทั้งพลังในสังคมมนุษย์ ถึงแม้ว่านักเขียนจะเลือกเขียนเฉพาะประสบการณ์หรือบางเลี้ยวของเหตุการณ์ในสังคมมาใช้เป็นข้อมูลและประเด็นในงานเขียน โดยการผ่านมุมมองของตนเองที่เห็นความสำคัญของวรรณกรรม วรรณกรรมยังสะท้อนภาพสังคมยุคสมัยนั้น ๆ อีกด้วย (เจตนา นาควัชระ, 2521)

เนื่องจากวรรณกรรมเป็นผลงานการสร้างสรรคของมนุษย์ วรรณกรรมและมนุษย์ต่างเป็นผลผลิตของสังคม เราจึงสามารถศึกษาสังคมได้จากวรรณกรรม ดังคำกล่าวสนับสนุนที่ว่า “วรรณคดีเป็นแสงสะท้อนหรือฉายาของชีวิตทุกแง่มุมของชีวิตจะต้องไปปรากฏในวรรณคดีเสมอ” (วิทย์ ติวะศรียานนท์, 2531) และถือได้ว่างานเขียนนั้นเป็นกระจกเงาสท้อนสภาพสังคมไทยผ่านสายตาของนักเขียนที่จับบันทึกและถ่ายทอดเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวของสังคม ประสบการณ์ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาในรูปแบบของวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น

เรื่องสั้นเป็นวรรณกรรมสมัยใหม่ที่สะท้อนสภาวะแห่งยุคสมัย สามารถเสนอ

ปัญหาที่เห็นอยู่รอบด้านได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะพิเศษของเรื่องสั้นที่แตกต่างไปจากวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ คือ เนื้อหาจะสั้น กระชับ เข้มข้น และสามารถสื่อแนวคิดได้ตรงประเด็นอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ (2530) ได้กล่าวไว้ว่า พลังของเรื่องสั้นสามารถสื่อเนื้อหาทางสังคม ทั้งที่เป็นตัวสะท้อนถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของผู้คนในยุคสมัยหนึ่งและเสนอให้เห็นถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการเมืองของสังคมในยุคสมัยนั้น ดังนั้นผลงานที่ถ่ายทอดชีวิตและสังคมดังกล่าวย่อมขึ้นอยู่กับแนวคิดของนักประพันธ์แต่ละคนที่มีต่อชีวิตและสังคมในแต่ละยุคสมัย ซึ่งผลงานการประพันธ์ของนักประพันธ์แต่ละคน ย่อมแตกต่างกันไปตามความรู้สึกนึกคิดและการเข้าใจความเป็นจริงของสังคม

วรรณกรรมเรื่องสั้นมีการพัฒนาด้านความคิด โครงเรื่องและกลวิธีการแต่งมากขึ้น โดยนักเขียนมุ่งที่จะเขียนเรื่องที่สะท้อนสภาพสังคมและวิถีชีวิตของมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ ได้อย่างสมจริง ตามที่ถวัลย์ มาตจรัส (2545) ได้กล่าวถึงเรื่องสั้นไว้ว่า “เรื่องสั้นเป็นงานเขียนที่มีเสน่ห์หรือรูปแบบหนึ่งที่ผิดไปจากนิทาน เรื่องสั้นที่มีคุณค่าจะให้ทั้งแง่คิด ความรู้และปรัชญาของมนุษย์จัดเป็นงานเขียนที่จะช่วยกระตุ้นผู้คนให้เห็นแง่มุมใหม่ ๆ ในการเตือนสติผู้คนในสังคมให้รู้จักยั้งคิดและพร้อมจะก้าวไปข้างหน้าหรือหาทางช่วยเหลือสังคมได้ด้วยสำนึกของตนเอง สอดคล้องกับทัศนะของสุวรรณา เกรียงไกรเพชร (2541) ที่เห็นว่า “เรื่องสั้นนั้นมีได้เป็นเพียงวรรณกรรมที่ให้ความบันเทิงอารมณ์เท่านั้น แต่ยังสามารถให้คุณค่าสาระแก่ชีวิตและสังคมได้ไม่น้อยไปกว่างานวิชาการและข้อมูลในรูปแบบอื่นใดเลย

ปัจจุบันมีนิตยสารเกิดขึ้นจำนวนมาก นิตยสารหลายฉบับต่างก็ให้ความสำคัญกับวรรณกรรม โดยกำหนดให้มีการตีพิมพ์วรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสั้น บทร้อยกรอง นวนิยาย ตลอดจนบทวิจารณ์วรรณกรรมและบทความวรรณกรรมในสัดส่วนที่แตกต่างกันตามนโยบายของนิตยสารแต่ละเล่มว่าจะให้ความสำคัญแก่วรรณกรรมมากน้อยเพียงใด นิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” เป็นอีกนิตยสารหนึ่งที่เห็นความสำคัญของวรรณกรรม โดยเฉพาะเรื่องสั้น

นิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” ได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลากว่า 37 ปี และได้รับความนิยมนอกจากผู้อ่านในสังคม โดยสังเกตได้จากวิวัฒนาการทางการผลิตนิตยสารสู่ห้องตลาดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน คือ ได้พัฒนาจากหนังสือรายเดือนมาเป็นหนังสือรายปักษ์รายทศ จนกระทั่งในปัจจุบันได้พัฒนามาเป็นรายสัปดาห์ ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าได้รับความนิยมนอกจากผู้อ่านเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ นิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” ยังได้รับการจัดอันดับให้เป็นนิตยสารที่มีพื้นที่โฆษณาที่มีราคาสูงที่สุดในประเทศไทยมียอดพิมพ์จำหน่ายสูงถึง 300,000 เล่มต่อรายสัปดาห์และมีผู้อ่านและนักเขียนที่เป็นคนไทยอยู่ทุกมุมโลก เนื้อหาสาระในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” ในยุคปัจจุบันจะยังคงเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องและความผูกพันของสามี – ภรรยา ครอบครัว แต่ไม่มี นวนิยาย แฟนชั่น ข่าวสังคมและเรื่องยาวที่ต้องติดตามเป็นตอน ๆ แต่จะเน้นเป็นวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น และนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” ได้มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย แต่ยังคงรักษาคุณภาพและคุณค่าของนิตยสาร เพื่อประโยชน์แก่ผู้อ่านด้วยฝีมือ

นักเขียนหลักที่ทรงคุณวุฒิ และทีมงานที่มีประสบการณ์ นิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” จึงเป็นที่ยอมรับขององค์กรต่าง ๆ ในหลายประเทศ

นิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” มีคอลัมน์ที่ได้จัดทำอาทิ คู่สมกับราศี คุณผู้ชายเขียนมาแล้วแฉ่คิดจากประสบการณ์ชีวิต คำตอบจดหมาย เรื่องจริงจากผู้เล่า เล่าสู่กันฟัง ถวิลหาอดีต ภาษาไทยในสื่อ เป็นต้น ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาคอลัมน์เรื่องจริงจากผู้เล่าและถวิลหาอดีต รวมเรื่องสั้นได้จำนวน 139 เรื่อง ผู้วิจัยสนใจ 2 คอลัมน์นี้เพราะผู้เขียนเรื่องสั้นเหล่านี้มาจากหลากหลายฐานะ อาชีพ การศึกษา และเขียนขึ้นมาจากประสบการณ์จริงหรือสิ่งที่ได้พบเห็น โดยคณะบรรณาธิการของนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” เป็นผู้คัดเลือกนำมาลงในนิตยสารแต่ละรายสัปดาห์ เนื้อหาในวรรณกรรมมีความหลากหลาย มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของสภาพสังคมทั้งในด้านสภาพเศรษฐกิจ การศึกษา สภาพความเป็นอยู่ สภาพวัฒนธรรม ความเชื่อค่านิยมในสังคมไทย และยังไม่มียุติวิจยเรื่องนี้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาเรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” ระหว่างปี พ.ศ. 2557 – 2558 ในคอลัมน์เรื่องจริงจากผู้เล่าและคอลัมน์ถวิลหาอดีต จำนวน 139 เรื่อง จากนิตยสาร 104 ฉบับ ได้เสนอภาพสะท้อนสังคมไทยโดยผ่านเนื้อหาในด้านเศรษฐกิจ การศึกษาค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณีและด้านอื่น ๆ และมีกลวิธีการแต่ง การนำเสนอแนวคิดที่มาจากการถ่ายทอดประสบการณ์จริงของผู้แต่งที่หลากหลายออกมาเป็นเรื่องราวที่น่าสนใจ ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้จะทำให้มองเห็นภาพสะท้อนสังคมไทยแนวคิดพฤติกรรมและวิถีชีวิตของผู้คนในช่วงระยะเวลาหนึ่งได้เป็นอย่างดี อันจะเป็นประโยชน์และแนวทางสำหรับ

การศึกษาเรื่องสั้นในด้านอื่น ๆ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นของนักเขียนไทยในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมจากเรื่องสั้นที่ปรากฏในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม”
2. เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม”

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสารใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) นำเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ที่มาสังเคราะห์แล้วเขียนนำเสนอแบบบรรยายประกอบตัวอย่าง โดยศึกษาภาพสะท้อนสังคมและกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” ระหว่างปี พ.ศ. 2557 – 2558

แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยได้ค้นหาข้อมูลสำหรับการศึกษาในครั้งนี้เป็นเรื่องสั้นที่ลงตีพิมพ์ในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” ระหว่างปี พ.ศ. 2557 – 2558 จำนวน 2 คอลัมน์ 139 เรื่อง 104 ฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบบันทึกภาพสะท้อนสังคมด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อ ด้านค่านิยมและครอบครัวจากเรื่องสั้นที่ปรากฏในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม”
2. แบบบันทึกกลวิธีการนำเสนอด้านการเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง การปิดเรื่อง การนำเสนอแก่นเรื่องและทัศนะของผู้แต่งจากเรื่องสั้นที่ปรากฏในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม”

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาตำรา หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2. สร้างแบบบันทึกการวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคม และกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” ดังนี้

2.1 แบบบันทึกภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นจากนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม”

2.2 แบบบันทึกกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม”

3. นำแบบบันทึกข้อมูลเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบประเมินความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่านมาปรับปรุงแก้ไขแล้วจึงเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน อีกครั้ง

5. จัดพิมพ์แบบบันทึกผลการวิเคราะห์ฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

1. อ่านนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” ทั้ง 2 คอลัมน์ 139 เรื่อง 104 ฉบับ

2. หาข้อความหรือเนื้อหาสำคัญที่เกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมในด้านต่าง ๆ และกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นที่ปรากฏในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” แต่ละเรื่อง

3. วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมและกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นที่ปรากฏในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” แล้วบันทึกลงในแบบบันทึก

4. นำผลการวิเคราะห์มาสรุปสังเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมและกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นเพื่อประมวลผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้งสองข้อ ด้วยการเขียนบรรยายประกอบการยกตัวอย่าง

ผลการวิจัย

1. ภาพสะท้อนสังคมจากเรื่องสั้นที่ปรากฏในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” ผลการวิจัยมีดังนี้

1.1 **ด้านเศรษฐกิจ** ผู้เขียนได้สะท้อนให้เห็นถึงการขยายตัวของอุตสาหกรรมส่งผลต่อภาวะเศรษฐกิจ โดยตัวละครได้รับความลำบาก เพราะมีรายได้น้อยแต่ต้องซื้อสินค้าราคาแพง และสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อรายได้ของตัวละคร คือ ปัญหาการผลิตทางการเกษตร สินค้าฟุ่มเฟือย การเอารัดเอาเปรียบของผู้ผลิต ปัญหาฝนแล้ง น้ำท่วม การมีลูกมาก การขาดความรับผิดชอบของผู้นำ การว่างงาน หนี้สิน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้าสู่เมืองหลวง การเรียกร้องค่าแรงงาน ปัญหาการพนัน ปัญหาสุขภาพอนามัยซึ่งล้วนมีสาเหตุมาจากภาวะเศรษฐกิจที่บีบรัด และค่านิยมในการประกอบอาชีพที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรี ได้เงินเดือนจำนวนมาก ๆ เพื่อเป็นที่ยอมรับและโดดเด่นในสังคม ดังปรากฏในเรื่อง คำสอนจากชีวิตแม่ ของแม่ก้อนทอง พิษณุโลก ต้องดิ้นรนการเอารัดเอาเปรียบกันในตลาดเพื่อความอยู่รอดของครอบครัว (แม่ก้อนทอง พิษณุโลก, 2557)

1.2 **ด้านการศึกษา** ผู้เขียนได้สะท้อนให้เห็นถึงระบบการศึกษาในอดีตและปัจจุบันที่มีลักษณะที่แตกต่างกัน การศึกษาเปิดโอกาสให้ทุกคน ทุกเชื้อชาติมีโอกาสได้เรียนหนังสือ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น พ่อแม่เห็นความสำคัญของการศึกษาส่งเสริมให้ลูกหลานเรียนหนังสือ และมีค่านิยมให้เรียนในโรงเรียนดี ๆ มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม ดังปรากฏในเรื่องกำลังใจจากลูกรดใจแม่ ของแม่น้องดิว ยโสธร (2557) ได้สอบถามข้อมูลโรงเรียนต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียงก่อนที่ลูกจะเรียนจบ ป.6 เพื่อให้ลูกจะได้

เรียนที่โรงเรียนดี ๆ และเป็นที่ยอมรับ แต่ชาวชนบทส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมและฐานะยากจน จำเป็นต้องอาศัยแรงงานจากสมาชิกในครอบครัว จึงทำให้เด็ก ๆ ในชนบทบางคนไม่มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนเช่นเด็กทั่วไป ดังปรากฏในเรื่องพ่อชาวนาดีเด่นของสาลี สุพรรณ (2557) น้องคนที่ 4 ต้องออกจากโรงเรียนแค่ ป.7 เพื่อช่วยพ่อทำงานเพื่อให้คนอื่น ๆ ได้เรียนหนังสือ

1.3 **ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ** คนไทยส่วนใหญ่ต่างมีความศรัทธาในพุทธศาสนา โดยเฉพาะชาวชนบทให้ความสำคัญกับพระภิกษุและถือว่าวัดเป็นศูนย์กลางในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของชาวบ้าน ชาวชนบทมีความเชื่อว่าการทำบุญจะทำให้ตนและญาติพี่น้องพบกับความสุขความเจริญต่อไป รวมถึงค่านิยมให้ลูกชายบวชเพื่อตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ พ่อแม่จะได้เกาะชายผ้าเหลืองเพื่อขึ้นสวรรค์ ผู้เขียนได้สะท้อนความเชื่อของคนไทยโดยเฉพาะสังคมชนบทส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ อำนาจเหนือธรรมชาติ ความเชื่อในเรื่องโชดชะตา วัดถุมงคลรวมถึงเรื่องผีบางเทวดาต่าง ๆ ดังปรากฏในเรื่องเสียงทนายคางไก่ ในพิธีไหว้เจ้าปู่ของทรายทอง สกลนคร (2558) ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อพิธีกรรมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษเพื่อให้ทุกคนในหมู่บ้านอยู่กันอย่างสงบสุข

1.4 **ด้านค่านิยม** สังคมที่มีการพัฒนาทางด้านวัตถุส่งผลให้เกิดการยกย่องผู้ที่มีทรัพย์สิน เงินทอง มีฐานะและหน้าที่การทำงานโดยไม่คำนึงถึงความดีงามในจิตใจ จึงทำให้คนบางกลุ่มแต่งกายด้วยเครื่องประดับราคาแพง มีการแข่งขันกันใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยซื้อของเกินความจำเป็น คนในสังคมเริ่มเห็นความสำคัญกับวัตถุ ทรัพย์สินเงินทองมากกว่า

สิ่งอื่นใด จนทำให้ขาดสติตัดสินใจทำสิ่งที่ผิด กฎหมายขาดความยั้งคิด ไม่คำนึงถึงศีลธรรม คิดถึงความสะดวกสบายในชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง เกิดการเอาวัดเอาเปรียบในสังคม โดยเฉพาะการเปรียบเทียบระหว่างสังคมชนบทกับสังคมเมือง คนในเมืองจะถูกคนชนบทว่าเป็นคนบ้านนอกไม่ทันสมัยรวมถึงในสถานที่ทำงานมีการแบ่งชั้นวรรณะในการทำงานอย่างชัดเจนส่งผลให้มีมิตรภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน จึงหายไปเหลือเพียงคู่แข่งที่ต้องแข่งขันกันเพื่อตำแหน่งหน้าที่การงาน เงินประจำตำแหน่ง และเพื่อความอยู่รอดในสังคมที่เสื่อมโทรมลง ดังปรากฏในเรื่อง ทั้งวุฒิ ป.โท โบกมือลาอาชีพ “อาจารย์” มาเป็น “ทหารหญิงชั้นประทวน” ของ อติตทหารเรือหญิง ลำปาง (2558) ได้สะท้อนภาพการทำงานในมหาวิทยาลัยที่มีการแบ่งชนชั้นกันอย่างชัดเจน

1.5 ด้านครอบครัว ครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมเพราะสังคมถือว่าครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่เก่าแก่ สถาบันหนึ่งของมนุษย์ ทำหน้าที่อบรมสมาชิกของครอบครัว เพื่อให้เจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นในสังคม จึงนับว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญของสังคม แต่สังคมครอบครัวส่วนใหญ่มักพบปัญหาผู้นำครอบครัวขาดความรับผิดชอบดังปรากฏในเรื่องหญิงสามชาย ของ พี เพชรบุรี (2558) ได้สะท้อนปัญหาผู้นำครอบครัวขาดความรับผิดชอบ โดยสังคมจะคาดหวังว่า สามีต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัว มีภาระต้องเลี้ยงดูครอบครัว ตลอดจนดูแลทุกข์สุขของสมาชิกในครอบครัว แต่บางครั้งก็กลับพบว่าผู้นำครอบครัวขาดความรับผิดชอบ เจ้าชู้จึงเป็นสาเหตุให้ต้องหย่าจึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมชนบทและสังคม

เมืองที่มีความแตกต่างกัน สังคมชนบทจะมีความผูกพันต่อกันเป็นครอบครัวใหญ่มีความเป็นกันเองช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่วนสังคมเมืองเป็นสังคมแห่งความวุ่นวายเร่งรีบต่างคนต่างมุ่งทำงานเพื่อความสำเร็จในชีวิตมีความเห็นแก่ตัวเพื่อความอยู่รอดของตนเอง

2. กลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นใน นิตยสาร “คู่สร้างคู่สม”

2.1 การเปิดเรื่อง เรื่องสั้นใน นิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” นิยมเปิดเรื่องสั้นโดยการบรรยาย ซึ่งเป็นการบรรยายเหตุการณ์ บรรยายฉาก บรรยายตัวละคร และใช้การสนทนาของตัวละครเป็นการเปิดเรื่องที่จะนำไปสู่เรื่องราวต่าง ๆ เป็นการบรรยายถึงลักษณะทางกายภาพกล่าวถึงภูมิหลัง ความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของเหตุการณ์ที่ผู้เขียนได้บรรยายพฤติกรรมและอารมณ์ของตัวละคร เป็นการสร้างความเข้าใจเพื่อให้รู้จักตัวละครมากขึ้น และดึงดูดความสนใจให้ผู้อ่านอยากติดตามเรื่องราวต่อไป ดังปรากฏในเรื่องบ้านริมคลองของกิ่งกัรณ รัตนา (2557) ผู้เขียนได้บรรยายสภาพแวดล้อมบ้านของตนเองที่อยู่ริมแม่น้ำชีวิตของคนริมคลองในหมู่บ้านจะดำเนินชีวิตที่เหมือนกันตั้งแต่ตื่นนอนจนถึงเข้านอน

2.2 กลวิธีการดำเนินเรื่อง เรื่องสั้นในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” ใช้วิธีการดำเนินเรื่องตามแบบปฏิทินเรียงตามลำดับเวลาในปฏิทินซึ่งง่ายต่อความเข้าใจ ผู้อ่านไม่สับสนชวนติดตามและน่าประทับใจในเรื่อง ส่งผลให้เรื่องสั้นในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” เป็นเรื่องที่น่าสนใจได้รับความนิยม ดังปรากฏในเรื่อง ชีวิตที่เราลิขิตเอง ของ ทิตยา สงขลา (2557) ผู้เขียนได้นำเสนอกลวิธีการดำเนินเรื่องแบบปฏิทินเล่าเหตุการณ์ตั้งแต่พ่อไปรับน้องชายฝาแฝดต่างมารดาอายุด้วยจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในปัจจุบัน

2.3 การปิดเรื่อง ผู้เขียนนิยมการปิดเรื่องแบบความเป็นจริงในชีวิตมากที่สุดซึ่งการปิดเรื่องแบบนี้ผู้เขียนจบเรื่องราวของตัวละครในเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งด้วยความคิดพฤติกรรมของตัวละครที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในชีวิตจริงของมนุษย์ และการปิดเรื่องแบบนี้ส่วนใหญ่จะให้เห็นแง่คิดเกี่ยวกับชีวิตและความเป็นจริงที่เป็นแก่นแท้ของชีวิตมนุษย์ มีทั้งความสุข ความทุกข์และทั้งทำไว้ให้ผู้อ่านคิดจินตนาการ ดังปรากฏในเรื่องของขวัญปีใหม่ล้ำค่าที่กว่าจะได้มาต้องเสี่ยงตายของ พัชณัฐิศา นราธิวาส (2557) ผู้เขียนได้เล่าเรื่องราวกว่าจะได้ลูกสาวที่แสนน่ารักคนนี้ ผู้เขียนจะต้องทนทรมานต่อการผ่าตัดถึงสองครั้งเพื่อรักษาชีวิตของลูกสาวและตัวของเขาเอง

2.4 การนำเสนอแก่นเรื่อง เรื่องสั้นในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” นำเสนอแก่นเรื่องโดยการบอกเล่าโดยตรงผ่านผู้เล่า เป็นการเสนอแก่นเรื่องที่ผู้เขียนมุ่งที่จะแสดงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในอาการต่าง ๆ ต่อความนิยมของสังคม คุณธรรม ความซื่อสัตย์ ต่ออาชีพ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หรือสิ่งที่ตรงข้ามกับคุณธรรมและการนำเสนอผ่านพฤติกรรมของตัวละคร เพื่อเป็นแบบอย่างในพฤติกรรมของมนุษย์ที่ควรปฏิบัติตาม ดังปรากฏในเรื่อง ถูกขอรหัสเพราะแก่กว่าของคนเล็กแก่มาก่อน (2558) ผู้เขียนได้นำเสนอแก่นเรื่องผ่านการกระทำของตัวละครซึ่งเป็นสามีของตนเองที่ขอรหัสเพราะผู้เขียนมีอายุมากกว่า โดยผ่านการกระทำของตัวละคร

2.5 ทักษะของผู้แต่ง ในเรื่องสั้นจากนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” ผู้เขียนต้องการสื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ความรู้สึกซึ่งผู้เขียนมีความสุขความภูมิใจกับสิ่งที่ได้พบเห็นแล้วสื่อออกมาให้ผู้อ่านได้รับรู้ถึงความรู้สึกแห่งความสุข และความเศร้าเสียใจ สลดหดหู่ ว้าเหว่ ผู้เขียนสื่อ

ให้ผู้อ่านรู้สึกเสียใจ เห็นใจในชะตากรรมของตัวละครที่ได้พบเจอ รวมถึงการประชดประชันสงสัย เตือนสติผู้อ่าน ผู้เขียนได้เสนอความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์สิ่งหนึ่งสิ่งใดได้โดยตรงดังปรากฏในเรื่อง ตามล่าหาคูโทรทัศน์ ชาว – ดำของเจ้าลิงน้อย มหาสารคาม (2557) ผู้เขียนได้แสดงทัศนะความรู้สึกดีใจที่สามารถซื้อโทรทัศน์ให้กับครอบครัวได้หลังจากเรียนจบ และทำให้ทุกคนมีความสุขที่ได้ดูโทรทัศน์ที่บ้านของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” พบว่าเรื่องสั้นดังกล่าวได้ทำหน้าที่สะท้อนภาพสังคมไทยในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ดังที่ ตรีศิลป์ บุญขจร (2523) ที่กล่าวว่า “วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคมทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรม” ด้านรูปธรรม หมายถึง เหตุการณ์ทั่วไปที่เกิดขึ้นในสังคม ส่วนด้านนามธรรมหมายถึงค่านิยมในชีวิตจิตใจของคนในสังคม ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน ดังนั้นวรรณกรรมจึงเป็นการตอบสนองทั้งทางด้านการกระทำและความคิดของมนุษย์ต่อสังคม นักเขียนบางคนมีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอย่างมาก เขาจะสะท้อนความปรารถนาที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น วรรณกรรมของเขาฉายให้เห็นสิ่งที่เรียกว่าอุดมการณ์ ดังนั้นการพิจารณาวรรณกรรมในฐานะเป็นภาพสะท้อนของสังคมจึงควรให้ความสำคัญกับตัววรรณกรรม และกลวิธีในการเสนออุดมการณ์ที่อาจปรากฏในวรรณกรรมชิ้นนั้น ๆ ด้วยวรรณกรรมกับชีวิตวรรณคดีกับสังคม รวมถึงอิงอร สุพันธ์ุวิช (2547) กล่าวว่า “วรรณกรรมกับสังคมมีความเกี่ยวข้องกันหลายลักษณะ คือ วรรณกรรม

จะสะท้อนสังคมให้เราเรียนรู้เกิดสิ่งใด ๆ ขึ้นในสังคมขณะนั้นในขณะที่สังคมอาจมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมได้และวรรณกรรมก็อาจส่งอิทธิพลต่อสังคมได้เช่นกัน” วรรณกรรมจึงเปรียบเหมือนเข็มทิศชี้แนะแนวทางให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ตลอดจนพัฒนาคุณภาพของชีวิตและสังคมไปในทิศทางที่ดีขึ้นในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านจริยธรรม ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

ภาพสะท้อนทางเศรษฐกิจส่วนมากจะเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ชีวิตความเป็นอยู่ของคนแต่ละสังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมเมืองหรือสังคมชนบท วิถีชีวิตความเป็นอยู่ต้องอาศัยปัจจัยในด้านต่าง ๆ เป็นตัวช่วยเพื่อให้ชีวิตอยู่รอดได้ในสังคมปัจจุบันดังที่บุญเกิด มาดหมาย (2550) ได้ให้ความหมายของเศรษฐกิจไว้ว่า เป็นการกระทำใด ๆ อันเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจกและการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ของชุมชนและภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจที่ปรากฏในเรื่องสั้นจากนิยายสาร “คู่สร้างคู่สม” ทำให้เห็นได้ว่ายังคงเห็นความสำคัญของสภาพปัญหาเศรษฐกิจ การดำเนินชีวิตเป็นลำดับขั้นแรก สภาพเศรษฐกิจของไทยตกต่ำและมีปัญหาทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานการณ์ทางการเมืองปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้ง ทำให้พืชผลทางการเกษตรเสียหาย โรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่งเสียหายเกิดภาวะขาดทุนทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในปีพุทธศักราช 2557 ส่งผลต่อเนื่องมาถึงปีพุทธศักราช 2558 ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบระยะยาวกับสังคมไทยมาอย่างต่อเนื่อง ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภิพร ช่างเกวียน (2551) ได้วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในบทเพลงที่ขับร้องโดยทศพร หิมพานต์สรุปว่า ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำเนื่องด้วยสภาพภูมิประเทศที่แห้งแล้งกันดาร ไม่เอื้อต่อการ

ทำการเกษตร ส่งผลกระทบทำให้ผลผลิตตกต่ำ รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย จึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ชาวชนบทมีฐานะยากจน อีกทั้งยังก่อให้เกิดหนี้สินตามมามากมายเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ในประเทศกับรายได้ที่ไม่แน่นอนเนื่องจากต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติเป็นหลักทำให้ประชากรไปทำงานต่างถิ่น

ส่วนภาพสะท้อนด้านการศึกษา การศึกษาถือว่าเป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถของสังคมไทยเพราะสังคมไทยยังมีปัญหาทางด้านการศึกษา เช่น ขาดโอกาสทางการศึกษา ปัญหาความยากจนและปัญหาอื่น ๆ ดังที่ วิจิตร อาจบำรุง (2553) ได้ให้ทัศนะของการศึกษาว่าการเรียนรู้ในศาสตร์แขนงต่าง ๆ บุคคลนั้นมีความสนใจและมีความถนัดเป็นพื้นฐานเดิมเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันต่อไป แต่การจัดการศึกษาในปัจจุบันโดยเฉพาะระบบการจัดการศึกษาของไทยยังล้าสมัยไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของประชาคมโลก จะเห็นได้จากรายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2557 / 2558 และปฏิรูปการศึกษาให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาให้ก้าวทันโลกในศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาไทยที่มุ่งผลิตคนที่มีความรู้ทักษะจำนวนหนึ่งไปทำงานในโรงงานและหน่วยธุรกิจในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมอุตสาหกรรมแบบศตวรรษที่ผ่านมาเป็นเรื่องล้าสมัย เพราะโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและคงเปลี่ยนอยู่เรื่อย ๆ ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการบริหารจัดการทางเศรษฐกิจและสังคม โลกเศรษฐกิจสมัยศตวรรษที่ 21 เน้นการใช้แรงงานที่มีความรู้ทักษะแนวคิดวิเคราะห์เป็น มีจินตนาการและเรียนรู้อะไรใหม่ ๆ ได้ดี ปรับตัวได้เก่ง แก้ปัญหาได้เก่ง การจัดการศึกษาจึงต้องเปลี่ยนแปลงอย่างขนาน

ใหญ่ เพื่อพัฒนาพลเมืองที่ฉลาด รับผิดชอบ คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ประยุกต์ใช้เป็นมีความสามารถในการทำงาน แก้ไขปัญหาและแข่งขันทางเศรษฐกิจได้มากขึ้น ประเทศที่ไม่สามารถปฏิรูปการจัดการศึกษาของตนให้ก้าวตามทันได้จะถูกทอดทิ้งให้ล้าหลังตกต่ำลง ประชากรจะตกงานเพิ่มขึ้น ประเทศไทยจำเป็นต้องปฏิรูปการจัดการศึกษาในเชิงโครงสร้างทั้งระบบอย่างเข้าใจสภาพปัญหา เป้าหมาย แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นธรรมเห็นการณ์ไกลเพื่อประโยชน์คนส่วนใหญ่เพราะการศึกษาหรือความรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะไปสู่การสร้างรายได้สำหรับพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว

ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อที่ปรากฏในเรื่องสั้นทำให้พบว่า สังคมไทยยังคงมีความเชื่อความศรัทธาในด้านพระพุทธศาสนา วัฒนธรรมอันล้ำค่าและประเพณีอันดีงามของไทยที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษซึ่งเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวให้คนในสังคมอยู่รวมกันอย่างมีความสุข ดังที่วรวิ สุวรรณฤทธิ (2546) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมเกิดจากเรียนรู้ เป็นมรดกของสังคมเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตเป็นสิ่งที่บุคคลได้มาด้วยการเรียนรู้เป็นสมบัติส่วนร่วมคงที่ตายตัว โดยเฉพาะความเชื่อถือเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์และถือว่าเป็นวัฒนธรรมของมนุษย์อย่างหนึ่ง ความเชื่ออาจจะเกิดจากความไม่รู้ ความไม่รู้ทำให้เกิดความกลัว จึงต้องคิดสร้างความเชื่อขึ้นมาเพื่อเป็นที่พึ่งทางใจทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นมั่นคงในชีวิตและศิริรัตน์ แอดสกุล (2556) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมมีลักษณะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในทุกสังคมและเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เกิดจากการเรียนรู้ เป็นมรดกทางสังคมและเป็นตัวกำหนดรูปแบบความคิด ความรู้สึก การแสดงออก

การกระทำของสมาชิกในสังคม รวมถึง นพพร ด้านสกุล (2549) ให้ทัศนะของความเชื่อที่ว่าความเชื่อยังมีเหตุปัจจัยที่เป็นรูปธรรม เช่น ความเชื่อที่น่าจะเกิดจากการรู้เท่าทันเหตุการณ์ เพราะได้มีประสบการณ์มาแล้ว ความเชื่อที่น่าจะเกิดจากการคาดหวังว่ามีความน่าจะเป็นไปได้เช่นนั้นเพราะเป็นเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นมาแล้ว ความเชื่อในลักษณะเช่นนี้ก่อเกิดขึ้นเองจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำในสังคมมนุษย์ และในเรื่องสั้นจากนิยายสาร “คู่สร้างคู่สม” ทำให้เห็นสภาพการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปจากสังคมที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นสังคมที่เห็นแก่ตัวเพิ่มมากขึ้นเพราะสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่ต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดในสังคม ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอุไรวรรณ สิงห์ทอง (2556) เรื่อง การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมเสี่ยงทายกรรมศึกษาวัดและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในจังหวัดตาก พบว่า สังคมไทยในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการอบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมน้อย ด้วยเพราะโอกาสที่จะได้รับหรือการเข้าวัดฟังธรรมมีน้อยและไม่สนใจในคำสอนเพราะเห็นเป็นสิ่งที่ไกลตัวและมุ่งหน้าตั้งใจทำงานเพียงเท่านั้น

นอกจากนี้ภาพสะท้อนด้านค่านิยมในเรื่องสั้นจากนิยายสาร “คู่สร้างคู่สม” ยังสะท้อนสภาพความจริงของชีวิต ธรรมชาติและสังคมได้อย่างละเอียดเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความเห็นแก่ตัว ทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อความอยู่รอดมีค่านิยมทางด้านวัตถุมากกว่าจิตใจ ทำให้สังคมเกิดความเสื่อมโทรม ผู้คนในสังคมหวังแต่หาผลประโยชน์ แก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน ไม่มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน นายจ้างเอา راحتเอาเปรียบผู้ใช้แรงงาน ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้วิถีชีวิตของผู้คนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ดังที่ในพจนานุกรม

ฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตสถาน, 2556) ให้คำอธิบายไว้ว่า คำนิยม หมายถึง สิ่งทีบุคคลหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเองและสมปราชญ์ อัมมะพันธ์ (2549) ได้กล่าวถึงคำนิยมโดยทั่ว ๆ ไปของสังคมไทยว่า รักพระมหากษัตริย์ นับถือพุทธศาสนา บูชาเงิน ยกย่องอำนาจ นิยมเจ้านายและยศถาบรรดาศักดิ์ เคารพผู้อาวุโส รักพวกรักพ้อง กตัญญูรู้บุญคุณคน ยกย่องผู้มีความรู้ เชื่อเพื่อเชื่อแพร์ักความเป็นไทไม่ชอบขัดใจใคร ไม่ตรงต่อเวลา ชอบพักผ่อนเลื่อนเวลา ให้อภัยกันง่าย ยิ้มเสมอ นิยมวัตถุสิ่งของไม่กล้าเสี่ยง ขาดความอดทน ชอบเลี้ยงโชค ขาดความกระตือรือร้น รักความสนุกสนาน ชอบความสบาย ชอบงานพิธี เชื่อถือโชคกลาง ขาดระเบียบวินัย สอดคล้องได้เห็นชอบโฆษณา ชอบของแจกหรือของแถม สิม่ง่าย กินพร่ำเพรื่อ ชอบนับญาติ นิยมบุคคลมากกว่าอุดมการณ์ สุภาพเรียบร้อย ชอบต่อรองและชอบพูดหรือบอกเล่าเกินกว่าความจริง ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิเศษฐ์ คงโต (2546) จากการศึกษาแนวคิดและภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นของประชาคม ลูนาชัย พบว่า ภาพสะท้อนค่านิยมแบบวัตถุนิยมมีสาเหตุมาจากสังคมที่มีการพัฒนาทางด้านวัตถุส่งผลให้เกิดการยกย่องผู้ที่มีทรัพย์สินเงินทอง มีฐานะและหน้าที่การงานโดยไม่คำนึงถึง ความดีงามในจิตใจทำให้คนบางกลุ่มแต่งกายด้วยเครื่องประดับราคาแพง แล้วนำมาประกวดแข่งขันกันใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ซื่อของเกินความจำเป็น เมื่อคนในสังคมให้ความสำคัญกับวัตถุ ทรัพย์สินเงินทองมากกว่าสิ่งอื่นใดจนทำให้ขาดความยั้งคิด และไม่คำนึงถึงศีลธรรมจรรยาที่ดีงามในสังคม คำนึงถึงแต่ความสะดวกสบายในชีวิตความเป็นอยู่เท่ากับว่าผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นว่าค่านิยมทางวัตถุนิยมเป็นค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์อย่างยิ่ง

นอกจากนี้ในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” ยังปรากฏภาพสะท้อนด้านครอบครัว เนื่องจากจากชีวิตครอบครัวเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและเกี่ยวข้องกับมนุษย์ทุกคน โดยจะเห็นได้ว่าหน้าที่สำคัญของครอบครัวในลำดับแรกก็คือการสร้างสรรค์สมาชิกใหม่ ซึ่งรวมถึงการบำบัดความต้องการทางเพศของคู่สมรส และการเลี้ยงดูผู้เยาว์ให้เติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพของสังคม (สุพัตรา สุภาพ, 2546) และครอบครัวยังทำหน้าที่อบรมสมาชิกของครอบครัว เพื่อให้เจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นในสังคม จึงนับว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญของสังคม แต่สังคมครอบครัวส่วนใหญ่มักพบปัญหาผู้นำครอบครัวขาดความรับผิดชอบ โดยสังคมจะคาดหวังว่าสามีต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัว มีภาระต้องเลี้ยงดูครอบครัว ตลอดจนดูแลทุกข์สุขของสมาชิกในครอบครัว แต่บางครั้งก็กลับพบว่าผู้นำครอบครัวขาดความรับผิดชอบ เจ้าชู้จึงเป็นสาเหตุให้ต้องหย่าจึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ซึ่งผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ สิงห์ทอง (2556) เรื่อง การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมเสียงทนาย : กรณีศึกษาวัดและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในจังหวัดตาก พบว่า ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม เพราะเป็นสถาบันที่เป็นจุดเริ่มต้นของการให้การศึกษา การเรียนรู้ต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว การเลือกคู่ครอง รวมไปถึงการอบรมสั่งสอนบุตรให้รู้จักผิดชอบชั่วดี

นอกจากนี้ในภาพสะท้อนสังคมด้านครอบครัวยังพบว่าภาพสะท้อนสังคมด้านคู่ครองที่มนุษย์มีความปรารถนาที่จะมีคนที่จะร่วมชีวิตและเหมาะสมกับตนเองทั้งฐานะและสติปัญญา

จากการศึกษาผู้วิจัยยังพบว่า วรรณกรรมกับสังคมไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เนื่องจากสังคมและวรรณกรรมย่อมอาศัยเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นวัตถุดิบ โดยผู้เขียนหรือผู้สร้างสรรค์วรรณกรรมมักสะท้อนและถ่ายทอดเหตุการณ์ ความเคลื่อนไหว ความคิด ความรู้สึกออกมาในรูปของวรรณกรรมอย่างมีศิลปะ ไม่ว่าจะผู้อ่านจะนำวรรณกรรมมาศึกษาในยุคไหน วรรณกรรมนั้นย่อมเผยให้เห็นสภาพวิถีชีวิตของคนในสังคม ผลงานวรรณกรรมนั้นอาจเกี่ยวกับภาษาวัฒนธรรมหรือขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ซึ่งอาจจะเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ การศึกษาและสถาบันทางสังคมอันเป็นกิจกรรมของมนุษย์โลกเพราะโดยทั่วไปวรรณกรรมจะต้องกล่าวถึงการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมอยู่แล้ว

2. จากการศึกษาทฤษฎีการนำเสนอเรื่องสั้นในนิยายสาร “คู่สร้างคู่สม” พบว่าเรื่องสั้นส่วนใหญ่เป็นแนวบันเทิงคดีที่ประสบการณ์ผู้เขียนได้ใช้ประสบการณ์ของตนเองมาเป็นข้อมูลเพื่อประกอบการเขียนเรื่อง โดยการนำมาผสมผสานกับจินตนาการได้อย่างลงตัว มีการผูกโยงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนบุคคลที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เขียนได้อย่างสมจริง ผู้เขียนมีกลวิธีการเปิดเรื่องแบบการบรรยายในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นความเป็นไปของเหตุการณ์ เพื่อให้รู้จักตัวละครและดึงดูดความสนใจให้ผู้อ่านสนใจอยากติดตามเรื่องราวต่อไป และดำเนินเรื่องตามแบบปฏิทิน โดยใช้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์เป็นสำคัญในการดำเนินเรื่อง จึงส่งผลให้เรื่องสั้นในนิยายสาร “คู่สร้างคู่สม” เป็นเรื่องที่น่าสนใจและน่าติดตาม ดังที่ สุทัศน์ วงศ์กระบกถาวร (2550) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องสั้นไว้ว่า เป็นวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดีที่มีขนาดสั้น โครงเรื่องไม่ซับซ้อน มี

ตัวละครน้อย ใช้ฉากและเวลาจำกัด โดยการดำเนินเรื่องนั้นจะผูกติดอยู่กับแก่นเรื่องซึ่งมีเพียงประการเดียว ส่วนใหญ่แล้วเรื่องสั้นควรจะต้องเป็นเรื่องที่อ่านได้ต่อเนื่องจากต้นจนจบภายในช่วงเวลาเดียว และโดยทั่วไปใช้เวลาอ่านตั้งแต่ต้นจนจบรวดเดียววันไม่เกิน 1 ชั่วโมง รวมถึง สุนันท์ จันทรีวิเมสียง (2551) ได้กล่าวว่า เรื่องสั้นเป็นบันเทิงคดีร้อยแก้วรูปแบบหนึ่งที่เป็นเรื่องสมมติที่แต่งขึ้นมีลักษณะคล้ายนวนิยายแต่สั้นกว่า ประกอบด้วยศิลปะลักษณะและตัวละครที่แสดงความขัดแย้งอย่างใดอย่างหนึ่ง จนเกิดวิกฤตการณ์ที่มีเหตุผลสัมพันธ์ต่อเนื่องไปจนถึงจุดสุดยอดของเรื่อง และคลี่คลายเป็นผลอย่างใดอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตาม เรื่องสั้นที่ดีควรมีโครงเรื่องง่าย ๆ ไม่ซับซ้อนเพียงโครงเรื่องเดียว เพราะมีข้อจำกัดในเรื่องความยาว ส่วนการปิดเรื่องสั้นในนิยายสาร “คู่สร้างคู่สม” นิยมปิดเรื่องด้วยสุขนานุกรมหรือจบแบบสำเร็จในชีวิตหรือได้พบชีวิตใหม่ที่ตัวละครต้องการและจบแบบทิ้งท้ายไว้ให้ผู้อ่านคิดเอง ดังที่เกศินี จุฑาวิจิตร (2552) ได้กล่าวว่า การจบเรื่องเป็นส่วนประกอบสำคัญเพราะในตอนจบซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดกระแสความ จะเป็นส่วนที่ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าเรื่องนั้นมีความสมบูรณ์ตามเนื้อหาหรือไม่ กลวิธีการจบเรื่องอาจจบได้หลายแบบทั้งจบด้วยความสุข แบบความเศร้า แบบพลิกความคาดหมายหรือหักมุมและจบแบบไม่มีข้อยุติ ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติทิพนา (2558) จากการศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมและกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในนิยายสารรายสัปดาห์ ปีพุทธศักราช 2555 พบว่านักเขียนเรื่องสั้นในนิยายสารรายสัปดาห์ มุ่งเน้นการสร้างสรรค์แนวคิดหรือเหตุการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นจริง มุ่งเสนอปัญหาทางสังคม เรื่องราวและเนื้อหาในรูปแบบของกลวิธีการดำเนินเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านได้สนใจอยากติดตามมากที่สุด

คือ การดำเนินเรื่องตามแบบปฏิทิน ส่วนกลวิธีการนำเสนอก่อนเรื่อง ผู้เขียนทำหน้าที่เป็นผู้เล่าเรื่องด้วยตนเอง มองเห็นเหตุการณ์ทุกอย่างไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นที่ไหน รู้จักตัวละครทุกตัว และสามารถหยั่งรู้ไปถึงความคิดหรือความรู้สึกเหมือนนั่งอยู่ในจิตใจของตัวละครและยังแสดงความคิดเห็นส่วนตัวแทรกอยู่ในเนื้อเรื่องหรือวิจารณ์เนื้อเรื่องได้อย่างเสรี

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาทัศนคติของผู้แต่ง ผู้เขียนส่วนใหญ่ได้แสดงแนวคิด ความรู้สึกผ่านเรื่องราวต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องสั้น มีทั้งความสุข ความเศร้า เหงา รวมถึงการประชดประชันเหตุการณ์แฝงไว้ในเรื่องด้วย ดังที่ สุพันธ์ จันทรวินเลียง (2551) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า น้ำเสียงของผู้เขียนที่สื่อออกมาพร้อมกับถ้อยคำภาษาอาจจะเปลี่ยนหัวเราะ ร้องไห้ เย้ยหยัน เสียดสี กระทบเข้าเย้าเหยียดที่เล่นที่จริง ขริมเคร่งหรือเฉื่อยเนือยหรือเสียงอื่น ๆ ที่มนุษย์จะพึงสื่อออกมาได้ เป็นการแสดงทัศนคติของผู้เขียน จากข้อสังเกตของผู้วิจัยพบว่า การใช้น้ำเสียงที่ประชดประชัน เสียดสีกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้อ่านอยากติดตามอยากรู้เรื่องราว ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสนุก ตื่นเต้น สงสัย สุดท้ายตอนจบจะเป็นอย่างไร ส่งผลต่อสภาพสังคมที่ตัวละครได้พบเจอ แสดงถึงความไม่พอดีของสังคมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา ประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมและด้านอื่น ๆ เพราะเป็นการตอบสนองความต้องการที่เก็บกดเรื่องราวต่าง ๆ ที่เก็บไว้ในใจของคนในสังคม แสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ต้องพึ่งพาอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ของสังคมซึ่งผู้เขียนก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคม งานวิจัยนี้ขัดแย้งกับงานวิจัยของ วัชรีย์ อินทะชิต (2558) จากการศึกษาบทเพลงและเพลงขอทานของครูประทีป สุขโสภา : วิเคราะห์กลวิธีการแต่งและ

ภาพสะท้อนสังคม พบว่า กลวิธีการแต่งของครูประทีป สุขโสภา มีกลวิธีการขึ้นต้นเรื่องแบบการเล่าเรื่องและยกเหตุการณ์สำคัญในอดีตและมีลักษณะเป็นนิทานที่มีตัวละคร กลวิธีการเสนอเรื่อง ปรากฏกลวิธีการนำเสนองานเรื่องแบบอธิบายขยายความโดยมีขั้นตอนอย่างต่อเนื่องมากที่สุด อาจมีเหตุผลมาจากเนื้อหาของบทเริ่มต้นเรื่องเป็นการเกริ่นนำเรื่องราวต้องอาศัยการขยายความให้ชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจมากยิ่งขึ้น กลวิธีการจบเรื่อง ปรากฏกลวิธีการจบเรื่องปรากฏกลวิธีการจบเรื่องแบบการกล่าวสรรเสริญมากที่สุด เนื่องจากครูประทีป สุขโสภา ต้องการที่จะเชิดชูยกย่องคนที่มีชื่อเสียง คนที่สร้างประโยชน์ให้กับประเทศชาติเพื่อเป็นเกียรติกับบุคคล

ผู้เขียนแสดงความรู้สึกของคนในสังคมต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ผ่านมุมมองของนักเขียนผู้มีสถานภาพประชากรของสังคมซ่อนอยู่ในบทบาทนักเขียนของตนอีกชั้นหนึ่ง จากภาพสะท้อนที่ปรากฏในเรื่องสั้นจึงชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาต่าง ๆ ของสังคมและยังทำให้เห็นทัศนคติของนักเขียนปรากฏอยู่ในเรื่องสั้นและทำให้ผู้อ่านเข้าใจวิถีคิดของผู้คนในสังคม เพราะวรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วรรณกรรมและมนุษย์ต่างเป็นผลผลิตของสังคม เราจึงไม่สามารถแยกวรรณกรรมออกจากสังคมได้

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าโดยภาพรวมเรื่องสั้นในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” ให้คุณค่าทั้งทางด้านจิตใจและทางสังคมเพราะให้ทั้งความบันเทิงจากเรื่องที่อ่าน ให้ความรู้แง่คิดในการแก้ปัญหาของตัวละครเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและยังสะท้อนให้เห็นสภาพสังคมในแต่ละยุคสมัยเพราะผู้เขียนเรื่องสั้นได้เขียนจากประสบการณ์ตรงหรือสิ่งที่ผู้เขียนได้พบเห็นในยุคสมัยนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยภาพสะท้อนทางสังคม ในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม” สามารถนำไปเป็นแนวทาง หรือวิธีแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต ในยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

2. ผลการวิจัยด้านกลวิธีการนำเสนอ เรื่องสั้นสามารถเป็นแนวทางในการเขียนเรื่องสั้นได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาพสะท้อนสังคม และกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้น

2. ควรศึกษาการใช้ภาษาและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่องานเขียนในนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม”

เอกสารอ้างอิง

กึ่งการณ รัตนา. (2557). บ้านริมคลอง. *คู่สร้างคู่สม*, 35(852). 61 – 63.

เกศินี จุฑาวิจิตร. (2552). *การเขียนสร้างสรรคทางสื่อสิ่งพิมพ์*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม.

คนเลือกแก่ก่อน (นามแฝง). (2558). ถูกของหย่าเพราะแก่กว่า. *คู่สร้างคู่สม*, 35(899), 40 – 41.

เจตนา นาควัชร. (2521). *ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี*. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.

เจ้าลิงน้อย มหาสารคาม (นามแฝง). (2557). ตามล่าหาตุ๊กโทร์ทัศน์ขาว-ดำ. *คู่สร้างคู่สม*, 35(850), 20 – 22.

ตรีศิลป์ บุญขจร. (2523). *นวนิยายกับสังคมไทย พ.ศ. 2475 – 2500*. กรุงเทพฯ: บางกอกการพิมพ์.

ถวัลย์ มาศจรัส. (2540). *เคล็ดลับการเขียนเรื่องสั้น*. กรุงเทพฯ: ออฟเซทเพรส.

ทรายทอง สกลนคร (นามแฝง). (2558). เสี่ยงทายคางไก่ ในพิธีไหว้เจ้าปู่. *คู่สร้างคู่สม*, 36(910), 64 – 65.

ทิตยา สงขลา (นามแฝง). (2557). ชีวิตที่เราลิขิตเอง. *คู่สร้างคู่สม*, 35(876), 94 – 96.

ธเนศ อภรณ์สุวรรณ. (2530). การมองวรรณกรรมและการเมืองไทยยุคตามกันอเมริกัน. *ถนนหนังสือ*, 5(6), 76 – 82.

นพพร ต่านสกุล. (2549). *การวิเคราะห์วรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของจูเลียน กิ่งทอง*. (ปริญญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ).

บุญเกิด มาตหมาย. (2550). *วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในเพลงลูกทุ่งที่ขับร้องโดย ศิริพร อำไพพงษ์*. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์).

พัชัญสิตา นราธิवास (นามแฝง). (2557). ของขวัญปีใหม่ล้ำค่าที่กว่าจะได้มาต้องเสี่ยงตาย. *คู่สร้างคู่สม*, 35(881), 97 – 99.

- พิเชษฐ์ คงโต. (2545). *แนวคิดและภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นของประชาคม ลุนาชัย : การวิเคราะห์*. (ปริญญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- พี เพชรบุรี (นามแฝง). (2558). *หญิงสามชาย*. *คู่สร้างคู่สม*, 36(905), 69 – 71.
- แม่ก้อนทอง พิษณุโลก (นามแฝง). (2557). *คำสอนจากชีวิตแม่*. *คู่สร้างคู่สม*, 35(852), 66 – 68.
- แม่น้องดิว ยโสธร (นามแฝง). (2557). *กำลังใจจากลูกรดใจแม่*. *คู่สร้างคู่สม*, 35(843), 36 – 37.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- วรวิฑู สุวรรณฤทธิ์. (2546). *วิถีไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วัชรีย์ อินทะชิต. (2558). *การศึกษาบทเพลงและเพลงขอทานของครูประทีป สุขโสภา : วิเคราะห์ท่วงทิว การแต่งและภาพสะท้อนสังคม*. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- วิจิตร อัจจาบุรุษ. (2553). *ภาพสะท้อนสังคมในเพลงลูกทุ่งพี่ สะเดิด*. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- วิทย์ คิวะศรียานนท์. (2544). *วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย.
- ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2556). *ความรู้เบื้องต้นสังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภสิพร ช่างเกวียน. (2551). *วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในบทเพลงที่ขับร้องโดย ทศพล หิมพานต์*. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- สมปราษฎย์ อัมมะพันธ์. (2549). *วิเคราะห์นวนิยายของนักเขียนสตรีไทยที่มีตัวละครเอกเป็นโสเภณี*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- สันติ ทิพนา. (2558). *ปรากฏการณ์ทางสังคมและกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในนิตยสารรายลับดาวห์ ปีพุทธศักราช 2555*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- สาลี สุพรรณ (นามแฝง). (2557). *พ่อชานาดีเตน*. *คู่สร้างคู่สม*, 35(878), 76 – 77.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 และปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร*. กรุงเทพฯ: สกศ.
- สุทัศน์ วงศ์กระบอกถาวร. (2550). *บันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุนันท์ จันทวีวิเมลียง. (2551). *การเขียนเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สุพัตรา สุภาพ. (2546). *ปัญหาสังคม*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวรรณณา เกรียงไกรเพชร. (2541). *ความขัดแย้งทางค่านิยมที่ปรากฏในเรื่องสั้นไทยสมัยพัฒนา เศรษฐกิจ (พ.ศ. 2493 – 2523)*. *วารสารภาษาและหนังสือ*, 29(1), 125 – 148.
- อดีตทหารเรือหญิง ลำปาง (นามแฝง). (2558). *ทิ้งวุฒิป.โท โบกมือลาอาชีพอาจารย์มาเป็นทหารหญิงชั้นประทวน*. *คู่สร้างคู่สม*, 36(918), 64 – 66.

อิงอร สุพันธ์ุณิซ. (2547). *วรรณกรรมวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุไรวรรณ สิงห์ทอง. (2556). *การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมเสียดแทง : กรณีศึกษา วัดและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในจังหวัดตาก*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร).

